

Sankta Eugenia, 6 september 2015 – kl.11 (18:e söndagen under året B)

p. Ulf Jonsson S.J.

Jesus och trons regelverk

För en massa år sedan nu var jag uppe och vandrade i fjällen tillsammans med några andra jesuiter. Och vid ett tillfälle skulle vi fira mässan utomhus. Den av oss som skulle vara celebrant, råkade ha den egenskapen att han var ett särskilt populärt byte för myggorna. Mot slutet av vår vandring såg det ut som att han hade fått mässlingen för alla myggbet som han hade fått. Men för att skydda sig mot myggorna under den här utomhusmässan, så svepte han in sig i ett par tygstycken som vi hade med oss. Det var ett hyfsat gott skydd mot myggen, men det tillförde ju inte några större estetiska kvaliteter till vårt firande, skulle man kunna säga. Faktum är att han såg ut som en fågelskrämma, eller något i den stilen. Det såg rent anskrämligt ut. Och han var själv medveten om det, för när mässan var slut så tittade han på oss med allvarlig blick och sade han: ”Och därefter förbjöd han dem att berätta detta för någon”.

Jag kom och tänka på den här upplevelsen i fjällen när jag läste dagens evangelietext. Efter att Jesus hade botat den döve mannen så förbjöd han sina lärjungar att berätta för andra vad de hade varit med om. Och det var inte det enda tillfället som Jesus gjorde så. Efter undret uppe på förklaringsberget, t ex, är det likadant. Jesus säger till lärjungarna att de inte får berätta om vad de har varit med om förrän Människosonen har uppstått från de döda. En möjlig förklaring till att Jesus förbjöd sina lärjungar att berätta om dessa saker är att Jesus ville att hans identitet som Messias skulle hållas hemlig för offentligheten innan hans död och uppståndelse. Men vilket motiv som Jesus än må ha haft för detta förbud, så väcker själva faktum att Jesus ställer upp förbud för sina lärjungar den vidare frågan om Jesu förhållande till olika bud, förbud och regler i tron. Uppenbarligen var det en fråga som engagerade både Jesus själv och hans lärjungar. Frågan om bud och förbud dyker upp i evangelierna gång på gång. Förra söndagen, till exempel, hörde vi evangelisten Markus berätta om hur Jesus kom i dispyt med några fariseer därför att hans lärjungar hade brutit mot ett förbud som sade att man inte fick påbörja en måltid utan att tvätta händerna först. Det som lärjungarna gjorde sig skyldiga till den gången var inte något brott mot Guds egna bud. Reglerna om rituell

tvättande hörde inte till de bud som Gud hade uppenbarat för Mose på Sinai, som de tio budorden. Det rörde sig istället om religiösa traditioner som med tidens gång hade utformats under det judiska folkets historia. Men med tiden hade de här reglerna fått en så stor betydelse för fromma judar, att de framstod som nästan lika viktiga som Guds egna bud. Och det är den övervärdering av de traditionella religiösa reglerna som Jesus ifrågasätter under sin dispyt med fariseerna.

När vi lyssnar till hur Jesus i evangelierna diskuterar frågan om religiösa regler och bud, så får vi inte göra det alltför lätt för oss och säga att den frågan inte angår oss, eftersom vi kristna inte har kvar de judiska rituella reglerna. För även Kyrkan har ju under historiens lopp utformat en mängd olika regler som inte direkt finns omnämnda i Guds ord och som inte utgör en del av Guds uppenbarelse. I NT står ingenting om hur man gör korstecknet, eller hur man ber rosenkransen. Och det finns heller inga regler för hur påveval och helgonförklaringar ska gå till. Och ändå spelar dessa saker en ganska stor roll i vårt andliga liv. Att sådana regler och traditioner spelar en viktig roll i vår tro är i sig ingenting problematiskt. Faktiskt tvärtom! Tron ska inkarneras, den ska ta sig uttryck i påtagliga handlingar och traditioner. Utan det riskerar tron att bara bli en abstrakt teori. Tron har och ska ha en synlig, konkret sida – som till exempel i sakramenten. Tron behöver dessutom inkultureras i sin omgivning. Tron ska forma vanor och traditioner, för det är bara på så sätt som tron kan sätta sin prägel på vårt personliga liv, men också på kulturen runt omkring oss. Och det är inte alls detta som Jesus kritiserar. Men vad Jesus faktiskt kritiserar – och det är den avgörande punkten – det är när de religiösa traditionerna och reglerna blir löskopplade från Guds vilja så som vi känner den genom uppenbarelsen. Det problematiska ligger alltså i att våra mänskliga regler och traditioner, som vi faktiskt behöver för att göra tron konkret, att dessa regler och traditioner kan bli viktigare än Gud själv och liksom inta Guds plats i våra liv. Det är vad som ske när reglerna stelnar och förlorar kontakten med det som de ursprungligen var tänkta att förmedla och ge tillgång till. Ungefär som när man börjar betrakta en ikon i första hand som ett värdefullt konsthistoriskt försäljningsobjekt, istället för som ett fönster till den verklighet som tron vill öppna våra ögon för. Det som var tänkt att förena oss med Gud blir då istället ett hinder. På så sätt riskerar traditioner och regler att bli till avgudar, istället för att vara förmedlare av Guds närvaro i vårt liv.

Jesus nöjer sig i evangelierna inte med att bara påpeka att vi inte får sätta mänskliga regler

och traditioner före Guds vilja. Han påminner oss dessutom om risken att förvandla tron till bara en fråga om att följa regler på ett yttre sätt. Det är en sak att följa trons regler och bud i yttre bemärkelse, och en annan sak att följa buden därför att man eftersträvar att göra Guds vilja. Det finns en risk för att det andliga livet kan förytligas och förfalla till bara någonting rent yttre, en social konvention som man följer bara på ett mer eller mindre mekaniskt sätt. Men Jesus säger att det inte hjälper att bara hålla sig till de religiösa reglerna på ett yttre plan. För det är bara om man är öppen för Guds närvaro och låter Hans närvaro prägla ens inre hållning, som tron blir levande och kan bära frukt. I längden blir vår tro livlös, om den inte är förankrad i en levande inre gemenskap med Gud. Vad det kommer an på är att kärleken till Gud väcks till liv inom oss. För, som Jesus säger, där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara. Det andliga livet består i en förtrolig förbundenhet med Gud i alla livets skiften. Och denna förbundenhet får sin kraft av att vi lever öppna för Guds närvaro i vårt liv; att vi har hjärtat hos Gud. Och då kommer vi också att märka skillnaden mellan att behandla traditioner och regler som om de vore våra avgudar å ena sidan, och å andra sidan att leva med traditionerna som uttryck för Guds närvaro.

Att urskilja precis vilka traditioner och regler som bäst svarar mot Guds uppenbarelse i den tid som man själv lever i är inte alltid så enkelt. Ta t ex frågorna om äktenskap och familj som idag diskuteras så intensivt inom kyrkan. Som ni vet har påven Franciskus startat en synodal process om dessa frågor. I oktober kommer drygt 300 biskopar från världens alla hörn att samlas i Vatikanen för att överväga till exempel om kyrkliga annulleringsförfaranden kan förenklas, hur man kan närma sig frågan om samboskap, och om det under vissa omständigheter är möjligt för omgifna personer att få ta emot kommunionen. Och det finns en rad andra frågor som är aktuella i sammanhanget. Det är frågor som är känsliga och som berör många människor. I förstone kan man kanske tycka att svaren på många av dessa frågor är alldeles självklara. Och i sofliga avseenden är den kristna uppenbarelsen verkligen klar och tydligt när det gäller frågor om äktenskap och familj. Men långt ifrån allt är så glasklart. En del av de frågeställningar som vi står inför idag fanns överhuvudtaget inte på NT:s tid. Och en del frågor har kyrkan reglerat på olika sätt under olika tider. Hur äktenskap ska ingås t ex reglerade först på 1500-talet. Det här slags sökandet efter vad evangeliet konkret innebär i den egna tiden är en ständigt pågående process i kyrkans liv – och den sker hela tiden i kyrkans gemenskap som det heter cum et sub Petro – tillsammans med påven och under hans ledning.

Precis vad som kommer ut av familjesynoden i oktober är omöjligt att förutsäga. Och förmodligen behövs det fortsatta reflexioner även efter synoden i oktober innan man kommer fram till mera konkreta resultat. Men uppgiften som kyrkan står inför är att urskilja vad Guds vilja, så som den är uppenbarad i Kristus, – vad den innebär för oss här och nu, i den tid som vi lever i och under de levnadsbetingelser som vi har idag. Vilka regler ska vi hålla fast vid, eftersom de fortfarande uttrycker vår trohet till Kristus, och vad är så bundet vid andra tider och levnadsförhållanden att det snarare ställer sig som ett hinder mellan oss och Gud?

Kära församling, låt oss be om den andliga urskiljningens gåva, både för kyrkan i stort, men också för vårt eget personliga liv, så att vi med generös och storhjärtad trohet mot Kristus får hjälp att se hur vi bäst kan svara på Guds vilja idag. Målet är att vårt och hela kyrkans liv blir genomskinligt för Kristi närvaro, så att vi kan bli ett verksamt instrument för Guds frälsningsverk i världen. Det är på den vägen som vi kan mogna för Guds rike. Och det är på den vägen vi som vi fullt ut kan bli dom som Gud har skapat oss att vara. Amen.